

STUDENTI

IZNĀK 2 REIZES
MĒNESĪ

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

NUMURS MAKSĀ
20 SANT.

K. Branta un K. Upešlejas nodibināts 1922. gadā.

Redakcija un kantoris
Rīga, Meierovica b. № 11, dzīv. 15. (Ieeja no Valdemāra ielas). Tālr. 32636. Runas stundas:
svētdienās no 11—12, pirmdienās no 18—19.

Pasta adrese: Rīgā, Pasta kaste № 70. Pasta tek. rēķ.: 424. Gada abonem.: Ls 3.—
Sludinājumu maksa: priekšpusē 90 sant, tekstā 60 sant., sludin. daļā 20 sant., par
netitrdinū + 5% sludināj. nodoklis.

№ 163.

Ceturtdien, 20. martā 1930.

VIII. ak. g.

Studentu sabiedriskie uzdevumi.

Mūsu dienās nereti dzirdam izsakām domas, ka, lai gan studentu mums tagad esot tik daudz, tomēr viņu sabiedriskā loma esot daudz niecīgāka, nekā divdesmit un trīsdesmit gadu atpakaļ, kad studentu gan bijis maz, bet viņi iejēmuši ļoti redzamu vietu mūsu sabiedriskajā dzīvē. Šis slēdziens nav bez pamata, un viņu konstatētajai parādībai ir arī savs izskaidrojums. Divdesmit un trīsdesmit gadus atpakaļ studentu bij mazāk, bet arī toreizējā sabiedriskā dzīve bij šaurāka, nekā tagad. Starp toreizējiem studentiem bij laba daļa tādu, kas jau strādājuši vairākus gadus kā skolotāji, ierēdņi u. t. l., diezgan grūtā cīņā nokļuvuši līdz augstskolai un apmeklēja to 24—35 gadu vecumā. Protams, ka šiem studentiem bij daudz vieglāk iejēmt redzamu vietu sabiedriskajā dzīvē, nekā tagadējiem studentiem, kas ar ļoti maz izjēmumiem nonāk universitatē tieši no vidusskolas. Jāiegūst arī tas, ka divdesmit un trīsdesmit gadus atpakaļ vispārējais izglītības līmenis tautā bij zemāks, nekā tagad; grāmatu tika izdots daudz mazāk, tāpat laikrakstu lasīja daudz mazāk nekā tagad. Studenti tolaik bieži uzstājās ar populāriem zinātniskiem priekšlasījumiem un kā vadītāji „jautājumu izskaidrošanas vakaros“ (tolaik vēl iecienīti zinātņu popularizēšanas pasākumi, tagad sen jau aizmirsti), bet tad arī bij vieglāki uzstāties nekā tagad. Tolaik tā bij pateicīga, atsaucīga, ar nopietnu populāru un zinātnisku referātu viegli apmierināma auditorija. Pamattīkumu, dziļāku zināšanu varbūt arī tagad tautā nav daudz vairāk kā toreiz; bet populāro zināšanu no laikrakstiem un lētajām grāmatām ir bez šaubām izplatīts tautā daudz vairāk, un tāpēc tagadējo auditoriju ir daudz grūtāk apmierināt: zinātniskam priekšlasījumam tāda auditorija tomēr vēl nav sagatavota, bet populāri zinātniskais daudzlietas liekas jau pazīstams un maz interesants. Arī tagad, protams, diezgan daudz studentu uzstājas kā lektori zinātņu popularizētāji, bet šis agrāk tik pazīstamais studentu sabiedriskās darbības veids diez vai spēs plašāki attīstīties: studentu lektoru izspieži plaši izplatītie laikraksti un lētās grāmatas.

Ir mainījies studentu stāvoklis un līdz ar to viņu sabiedriskā loma. Studentu mums tagad daudz, augstākā izglītība viegli pieejama, rodas arvien plašāki studētās intelligences kadri, un tāpēc saprotams, ka studenti kā tādi vairs nevar iejēmt tik redzamu vietu mūsu sabiedriskajā dzīvē, kā agrāk. Bet tas arī nav vajadzīgs. Students tomēr ir vēl tikai mācības iestādes audzēknis, viņš tikai vēl gatavojas savai turpmākai zinātniskai vai praktiskai un sabiedriskai darbībai. Normālos apstākļos tā tam arī vajag būt: studenti ir mūsu nākošie sabiedriskie un valsts darbinieki, ne tagadējie. Tas tomēr nenozīmē, ka studentiem būtu jāatrujas no sabiedriskās dzīves, ka viņiem nepiekrītu tur nekāda loma. Students vēl arvienu ir savas ģimenes cerība un lepnums, un visi studenti kopā — mūsu tautas cerība un lepnums. Studentiem to vajag apzināties, un šī apziņa viņiem palīdzēs atrast īsto ceļu un savus pareizus uzdevumus sabiedrībā. Nav nemaz vajadzīgs studentam apstāties kādā sabiedrības apgaismotāja un tieša vadītāja lomā, — vienkārši ar savu dzīvi un izturēšanos students var atstāt labu iespaidu savā apkārtnē sabiedrībā. Mūsu pēckaŗa sabiedrībā ir izplatījusies zināma izlaidība, viegla izturēšanās pret saviem pienākumiem, vieglas dzīves meklēšana, uzdzīves kare, alkohola lietāšana. Studenti te varētu

darīt ļoti labu iespaidu ar savu vienkāršo darba dzīvi, stingro pienākumu izpildīšanu, sātību un atturību. Sevišķi apspieicama parādība ir atturības kustības izplatīšanās un nostiprināšanās studentu starpā. Bet protams, ka studenta labais iespaids sabiedrībā var parādīties vēl daudzējādā citādā un pilnīgi konkrētā veidā. Esmu dzirdējis, ka dažā pagastā pašu un apkārtnējie studenti ir palīdzējuši trūcīgam jaunsaimeņam ēkas uzcelt, kolleģa stud. inženiera vadībā uzbūvējuši aku. Tie ir skaisti piemēri, kādu būtu vēlams daudz; tie liecina, ka arī tagadējie studenti prot atrast uzdevumus, ar kuriem tie atstāj vislabāko iespaidu sabiedrībā, un kuŗos vingrinādamies tie izveidosies par turpmākiem sabiedrības un valsts vadītājiem šī vārda labākā nozīmē.

Doc. K. Dišlers.

Intelligence un pusintelligence mūsu valsts dzīvē.

Tautām, kas aug un attīstās vienmērīgi un normālos apstākļos, vairāk izglītotie un spējīgākie locekļi ieņem arī augstākus amatus, turpretī pie mums iznāca otrādi: vēsturisku apstākļu dēļ akadēmiski izglītotā intelligence bij aizgājusi tautai garām un nacionālās valsts augstos amatos nāca ne viņa, spējīgākā intelligence, kam šīs vietas piekristu, bet gan otrās un trešās šķiras tautas spēju reprezentanti-tautskolotāji un skrīveri. Kamdēļ tas tā? Vai tad agrāk studēto latviešu patiešām bij tik maz? Pirms pasaules kara Krievijas augstskolās mācījās ap 1500 latviešu jaunekļu. No tiem laba daļa nāca no lauku trūcīgām šķirām. Krievijā mūsu studētie tautieši iejēma augstus un labi atalgotus amatus, bet, diemžēl, daļa no tiem sāka pārkrievoties. Tuvāk tautai palika šepat praktizējošie advokāti, ārsti un sabiedriskā darba agronomi, kas tad arī pēc valsts nodibināšanās iejēma visaugstākos amatus, kas pie mums gan vairāk reprezentē valsti, nekā dara tās tiešo darbu. Ārzmēs pie ievērojamas izglītības bij tikuši arī daži politiskie emigranti. Vispār, ja visi mūsu studētie dēļ būtu bijuši Latvijā, tad no valsts pašām pirmām dienām visiem atbildīgiem amatiem piemērotu darbinieku būtu bijis diezgan. Bet studēto dēļ šis bija gaužam maz, kamdēļ augstos amatos bij jāieceļ mazāk sagatavotas personas, kas darbojās tautas vidū. Vistuvāk tautai stāvēja jau minētie pagastu darbeži un tautskolotāji, kas tad arī nāca tautas un valdības izredzēto godā, lai gan, diemžēl, viņu izglītības līmenis nereti nesniedzās augstāk par draudzes vai pilsētas skolas kursu. Agrāk jau bija tādi laiki, ka arī draudzes skolniekam nebija zeme jāar, sevišķi tad, ja tēvam pašam savas zemes nebija, — tā skanēja pašas tautas balss. Viņi gan nebija tie spējīgākie un apdāvinātie latviešu dēļ, kas par spīti visām grūtībām bij tikuši pie augstskolas izglītības, bet šie skolotāji un skrīveri, atrazdamies pastāvīgi kopā ar tautu, ir viņas labā daudz strādājuši un uzpurējušies. Morāliski viņiem bij tiesība uz nacionālās valsts pateicību, bet augstiem amatiem viņi gan dertīgi nebija. Šie ir tie vēsturiskie apstākļi, kuŗu dēļ no mūsu valsts dzīves ir izkritusi vesela centīgāka un vairāk apdāvināto latviešu paaudze, bet viņas vietu iejēmusi viduvēja pusintelligence.

Minētie apstākļi pa daļai arī izskaidro, kamdēļ mūsu valsts izskatās tāda sasteigta — birokratiskās iestādes strādā gausi un slikti, klibo likumdošana, vai katrā valdībā atgadās pa ministriem aiz pārpratuma. Mums daudz direktoru, kas komandē simtiem ierēdņu, bet mums trūkst spējīgu un izglītotu administratoru. Mums pietiek deputātu ar istu latvieša muti, runā labi kā bērns

un kāzās tā mītiņos un gada svētkos, bet mums trūkst plaša vēriena politiķu ar lielām zināšanām un intelligenci. Ja mums vēl atgadās pa lieliskam tautas tribūnam, tad mums noteikti trūkst lielu ministru, jo mūsu tautas tribūni, lai diezin kā gribētos viņiem sēdēt ministra krēslā, parasti šam nopietnam amatam neder, jo trūkst kā zināšanu, tā takta. Dažs labs deputāts vai augsts administrators vislabāk noderētu lauku vai pilsētu pašvaldību dienestā kā valdes loceklis vai darbvedis, tur būtu savā istā vietā, bet tagadējie amati tiem ir par augstu. Šos vārdos nav izteikts nevienam pārmetums, bet tikai konstatēts fakts. Mūsu agrākie skolotāji un skrīveri, kā vienmēr, tā arī šinī gadījumā, pelna tikai uzslavu: nākuši augstos amatos, viņi ir darījuši, ko vien pratuši un cik vien spējuši. Bet tikai lai viņi sevi nepārvērtē un nelepojas, jo viņi normālā tautas attīstības gaitā nemaz tur nederētu, kur viņi tagad ir tikuši vai vēl domā tikt.

Tā gāja un iet mūsu vecai intelligenci un pusintelligencei. Ar viņu visumā mēs neesam apmierināti. Bet kā veidojas, kā iet un ko dos nākotnē latviešu jaunākais skolotājs? Sabiedriskā darbā mēs ieraugam divas jaunās paaudzes tipus. Pirmkārt, vecais draudzes vai pilsētas skolas skolnieks, kas par kara un revolūcijas laikiem dzirdējis daudz runas, kautko izpratis masu psiholoģijā, ja vēl bijis augstākā dienesta pakāpē, tad apspiešies, iemācījies arī pats runāt par populāriem jautājumiem, un visubeidzot, nekādu darbu neprazdams un no zemes darba atradis, paliek tā sakot par „profesionālu politiķi“. Ar onku palīdzību iekļuvis kādā iestādē instruktora, lektora — vai citā „sevišķu uzdevumu ierēdņa“ amatā, viņš uzvelk striptotas bikses, uzliek oktoberi un jūtas svarīgs virs. Lauku pašvaldībās šādi tautieši, ja tie raksta bez gramatiskām kļūdām, noderētu par darbeža palīgiem, varbūt vēlāk vēl kļūtu par īstiem darbežiem un grāmatvežiem, bet uz laukiem viņi neiet, jo viņi zina, ka var taisīt karjeru arī Rīgā, ja vien pats to prot. Un karjeru viņi māk taisīt. Drīzi tos ieraugam Saeimas kandidātos un vēlēšanās dažs ar lielāku muti sāk konkurēt pat ar nopietnu atklātības darbinieku. Šie ir tie vīri, no kuŗu darbības cieš visa valsts dzīve. Ja runā par demokratisma ēnas pusēm, tad šie „politiki“ ir tās garākās un tumsākās demokratisma ēnas. Lai tiktu no tām vaļā, intelligencē starp citu ir nobriedis uzskats, ka daudzu valsts likstu cēlonis meklējams deputātu pārāk lielā skaitā, — pietiktu ar piecdesmit tautas vietniekiem. — Tāds ir viens mūsu skolotāis dēls, bet ir latvietim otrs dēls, galvenā kārtā vēl nesaskatīts un nepazīts. Pozitīvs tips, centīgs studijās, vienkāršs darbā. Pēc nemiera un cīņu dienām viņš atgriežas vai nu pie arkla, vai pie izglītības turpināšanas, jo šī iespēja tagad ir visai plaša. Viņš nav tas, kas reprezentē tā saukto zelta jaunatni, viņš iegrims maizes un izglītības darbā, sabiedriskās dzīves kritiskās vērotājs, retāki aktīvs darbinieks. Gargi disciplinēts, krietnām teorētiskām zināšanām skolotāis dēls sāk rādīties uz sadzīves skatuves. Viņš nenāk ar skatījumu, varbūt gan taustīdamies, trūkst sabiedriskās rutīnas, bet viņa domas ir gaišas un ja viņa vaibstos ir drusku ironijas, tad to izsauc vecākie darbinieki, kam jātaisa gudras sejas un jāceļ tādas nastas, kuŗas viņiem nav lāgā pa spēkam.

Stāvēdami uz nacionāldemokratiskiem pamatiem, viņi papriekšu aizrādīs, ka demokratisms ir divi virzieni: pirmais, nonākdams tautā tīrās dēmagōģijas

ceļā ved uz šķiru naidu, uz tirgu un uz mantrausību; otrs, kas nonāk tautā kultūras propagandas ceļā, ved uz altruismu, uz atteikšanos no savtīgā, uz nācijas un cilvēces vispārēju labumu. Tautas vidusšķirai ir visas priekšrocības arī savā politikā iet nācijas vispārējā labuma ceļu. Un jaunā intelligence, kas nāk no šīs šķiras, palikdama tuvu saviem tēviem un brāļiem uz laukiem un pilsētās, pacels valsts lietu uz tādas pakāpes, uz kādas tai jābūt, kad tā atrodas tautas spējīgāko, vairāk izglītoto un krietnāko pārstāvju rokās.

Jānis Stabulnieks.

Korporāciju faktiskais stāvoklis Vācijā.

(No mūsu korrespondenta Karalaučos).

Korporāciju laikrakstā „Universitas“, 15. februāra numurā, parādījās sekošs ziņojums:

Vācija lielākā daļa studentu korporācijas.

1928./29. g. rudens semestrī Vācijas augstskolās immatrikulēti 109 981 studenti, pie kam 6122 no tiem ir ārzemnieki vai bezpavalstnieki. No šā skaita 1600 studentu korporācijas apvieno 75—80.000 studentus. Ja ievēro, ka Vācijas universitatēs studē 13369 studenti (retinājums mans, A.), tad redzam, ka ievērojami lielākā daļa (retinājums mans, A.), vācu studējošo vīriešu pievienojušies korporācijām. Korporācijas pa lielākai daļai apvieno arī vācu tautības studentus citās valstīs, kā Austrijā, Čekoslovākijā un Dancigā (kopā ārpus Vācijas pie 30.000).

Apstākļu nepazinējam izlasot šādu ziņojumu paliek no tā tāds iespaids, ka Vācijā no apmēram 100.000 studentiem 80.000 ir korporācijās. Tiešām tā ir ievērojami lielākā daļa! Bez tam vēl — „korporācijas apvieno pa lielākai daļai arī (retinājums mans, A.) vācu tautības studentus citās valstīs... (kopā ārpus Vācijas pie 30.000)“. Tā tad vēl zolids skaits nāk klāt!

Bez šāda proporcija, resp. „ievērojami lielākā daļa“ un šāds vācu tautības korporeļu daudzums nāk vai nu ziņotāja tīšas tendenciozitātes, vai nepietiekošas vācu valodas pārvaldīšanas dēļ, jo šis ziņojums ir tendenciozs, nepareizs un kļūdainis izvilkums no žurnāla „Der Student. Deutsche Akademische Rundschau“ 1. februāra, 1930. g. numura ziņojuma, kuŗa pilnīgs tulkojums skan sekoši:

Pēc statistikas datiem 1928./29. g. ziemas semestrī kopējais vācu augstskolas studentu skaits bija 109.981, pie kam no 6122 ārzemniekiem un bezpavalstniekiem puse ir pierēķināta klāt, jo jāpieņem, ka puse no viņiem ir ārvalsts vācieši. Pastāvošās korporācijas, kopskaitā apm. 1600, apvieno pēc „Burschenschaftlichen Blättern“ ziņām kopā apm. 45—80.000 studentu. Atveikot 13.359 studentus (retinājums mans, A.) paliek Vācijā 96.622 studentu. Tā kā korporāciju savienības, pa lielākai daļai, ir organizētas „lielvācu“ garā, ir jāņem vērā Austrijas, Čekoslovākijas un Dancigas augstskolas, kuŗās vācu tautības studentu skaits jāpieņem apm. 30.000. Ar to attiecība starp kopēju studentu skaitu un korporācijās apvienoto skaitu ir 125.000 pret 75.000. Tā tad 60% vācu tautības studentu vīriešu ir organizēti korporācijās.

Arī „Burschenschaftliche Blätter“ apņēģinos nav nekādas noteiktības, kuŗas arī nevar būt, jo vācu korporācijām nav tādas kopējas organizācijas, kāds pie mums ir „Prezidiju konvents“. Korporācijas pilnā vārda nozīmē ir tikai t. s. „corps“, kas savukārt sadalīts trijās grupās un kuŗu pamatā ir sabiedriskais motīvs (vēl tagad cenšas izvairīties no „zemākās kārtas“ pārstāvju ieplūšanas). Cits veidojums, — ar nacionālu pamata motīvu un politiski aktīvāks, (protams labā novirzienā), — ir „Burschenschaft“. Tad ir vēl trīs grupas: „Turnerschaft“, „Landmannschaft“ un „Sängerschaft“, kuŗu pamata motīvus, vismaz agrākos, norāda viņu nosaukumi. Visas šīs grupas lieto „ierocus“ resp. rapiepus un piekopj visas attiecīgās ar „alus kausu“ saistītas tradīcijas. Bet visas šīs grupas,

kas nav savā starpā saistītas, s a s t ā d a m a z u d a ļ u no augšminētā 75.000 „korporeļu” skaita, jo tur ir pierēķinātas organizācijas, kas aiz ētiskiem jeb citiem motīviem neatzīst ne „ieroču” resp. papieju, ne arī „alus kausa” kultu, bet kas tomēr nesā krāsas, kā piem. „Wingolfa” organizāciju grupa un katoļu organizācijas, kas spēlē ievērojamu lomu (starp Vācijas studentiem ir apm. 22% katoļu). Tad vēl ir pierēķināta „Schwarze Verb”, organizāciju grupa, kas pat nenēsā krāsas, bet ir ļoti plaša u. c.

Arī ārzemēs vācu studentu skaits ir lielāks par 30.000, jo statistika ir trūcīga un studē arī vēl daudz citās zemēs un arī augšminēto grupu locekļu kopskaits ir lielāks par faktisko, jo daudzas organizācijas uzdod savu locekļu skaitu kopā ar vecbiedriem. Paši vācu organizāciju pārstāvji domā, ka faktiski augšminētās organizācijas apvieno mazāk kā pusi studentu vīriešu. Pie kam šeit nav novērojama parādība, ka studentes kopētu vīriešu „corps” organizācijas. Mūsu korporācijas, pie šāda statistikas veida, var mierīgi, uzdodot Latvijā korporācijās apvienoto studentu skaitu, pierēķināt klāt vienotību, konkordiju, nac. studentu biedrību, „rustikaņu”, „Dziesmu varas” u. c. locekļu skaitu, jo šini gadījumā starpība būs vēl mazāka, kā starp vienu otru no minētām Vācijas organizāciju grupām. Pat starp „Corps” un Burschenschaft grupām priekš kara ir bijušas vēl naidīgākas attiecības, nekā tagad pastāv „krāsu karos” konkordiešu un korporeļu starpā, un tāpat pēc kara arī nav sevišķi tuvas attiecības.

Ārpus minētām grupām stāv „Freien Studentenschaft” organizāciju grupa, kas sāk spēlēt arvienu lielāku lomu un savu organizāciju dzīvi piepilda ar nopietnu darbu. Politiski — ir lielākā vai mazākā mērā aktīvas.

Tad ir vēl sporta organizācijas, kur dalību jē visas studentu grupas. Tas pats sakāms par dažādām „Fach” grupām un „Wissenschaft. Verein”, kurās veic tikai zinātnisku darbu, paplašina pašdarbības ceļā zināšanas, mācības spēku vadībā, ārpus kārtējā universitātes darba. Uzkrītoši, kā korporāciju locekļi relatīvi jē šīs grupās mazu dalību.

Studējot Vācijā pēc Rīgas duras acis tā parādība, ka nevienā pilsētā, ne uz ielas, ne universitātes ēkā nedēļām ilgi nedabū redzēt nevienu krāsainu cepuri un lentu. Tās krāsas nēsātāja organizācijas locekļi uzliek tikai sevišķos gadījumos ejot uz organizāciju telpām un speciāliem sarīkojumiem. Bez tam vācu korporācijas nav vēl pilnīgi pazaudējušas vienid-

14. martā pagāja trīs gadi, kamēr Jānis Čakste atdusas veļu valstī. Jo tālāk laiks mūs no viņa šķir, jo skaidrāki izceļas viņa tēls, viņa personība. Ja jautā, kas ir J. Čakste, tad jāatbild, ka viņa personība mūsu dienās ir neaizniedzama patiesība. Tā tas ir ideju pasaulē, politiskā laukā, kā arī saimnieciskā dzīvē.

Ideālists, idejas tagad ir neaizvieto- jams tukšums. Ne tā tas bija laik- metā, ko varētu nosaukt par Čakstes laikmetu. No latvju zemnieku cilts cēlies, līdz jemdams tās vienkāršību, sirsnību, godīgumu un augstāku ideju aparāts, viņš iziet kā pravietis ļaudis mācīt un skubināt tos uz labāku, gai- šāku dzīvi. Kā latvju Mozus viņš savu tautu ievada viņas Kanaanā — patstāvīgā Latvijā un līdz kapam pa- lika tās augstākais priesteris. To spē- j tik cilvēks ar augstākiem mērķiem, augstākām idejām. Darbodamies poli- tiskā laukā, J. Č. neskatījās ne uz austrumiem, ne rietumiem. Viņa va- ditāja zvaigzne bija an palika latvju doma un latvju centieni. Būdamis Pa- rizē — Miera delegācijā, kolleģu cie- nits un uzskatīts par nepieciešamu, tomēr viņš juta sevi ne istā vietā esam, atstāja Parīzi un atbrauca Latvijā, izteikdamies, ka viņš vairāk spēsot pa- darīt mājās, tautas vidū. Grūti, pat apkaunojoši ir patreizējo saimniecisko dzīvi saistīt ar J. Č. vārdu. Partiju korupcijām un intrigām viņš vienmēr palika nepieejams un tamdēļ tautā viņa tēls stāv savrup no daudziem, agrāk gan iecienītiem, bet vēlāk savu spožumu zaudējušiem tautas vadniekiem. Gandrīz neticami liekas, ka J. Č. vairs nav mūsu vidū. Tik gaiši vēl visiem atmiņā vārdi, kuŗos nekad ne- bija paguruma, pesimisma, kuŗi vien- mēr spārņoja un ierosināja. Kā vecs, varens ozols viņš izplēta savus zarus pār Latvju studentu saimi, pār to stu- dentu daļu, kam tuva bij Čakstes

niecību ideoloģiskos pamatus un nav šeit ne jēdzīgo akcentējumu disciplinās. Pat krasākie un radniecīgie mūsu kor- porācijām, „corps” studenti „krāsu godu” neuzstāda augstāk par viņu nē- sātāja cilvēka goda sajūtu.

Strādā vācu studenti ļoti intensīvi, ko veicina arī tas apstākļi, ka viņiem ir aizliegts strādāt pa studiju laiku vietās. Studijas parasti beidz noteiktā laikā, t. i. sešos semestros, mūsu astoņu semestru vietā. Divus semestrus pa- pildus var gatavoties doktora disertā- cijai. Valsts eksāmeni ir publiski, t. i. citi studenti var tos noklausīties. Par vācu dažādo organizāciju iekšējo dzīvi, viņu locekļu pašdarbību un pašattī-

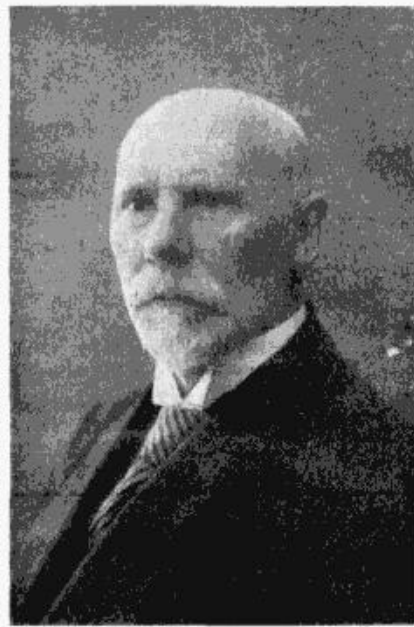
teorijas pamatos bija cilvēka laime. Viņai jābūt par visu cilvēku darbības kritēriju. Viss, kas sekmē cilvēces laimi, ko dara cilvēku mīlestības vārdā, ir labs. Cenšanās pēc personīgām in- teresēm nav pieļaujama. Galvenais Konta noteikums — dzīvot citiem. Viņu neapmierina baulsis: „Milē tu- vāku, kā sevi pašu”. Šis noteikums, pēc viņa ieskata, satur tomēr perso- nīgu aprēķinu. Vajaga dzīvot vienīgi citiem. (Mīlestība uz tālāko!)

Tomēr O. Konta filozofijai trūka at- ziņas teorijas, kāpēc vēlākās sab. domas attīstības gaitās, rodas spekulatīvi no- virzieni, kas pēc būtības ļoti tālu stāv no tīrā pozitīvisma. Šos novirzienus varam iedalīt divās grupās. Pirmā — humanismu noliedz kolektīvisma vārdā (marksisms). — otrā — individualisma vārdā (nicēanisms). Daudz teorētisku cīņu šajos novirzienos izcīnīti, tā kā pie vispārējā teorētiskā apskata nekā jauna nevar pateikt. Pateikts jau ir viss, tikai marksisma novirziens negrib atzīties, ka cīņu zaudējis.

Marksisma pamati — oikonomiskais materiālisms. Viņš cenšas izdibināt vēsturiskās gaitas un likteņus ar ma- teriālo spēku pieaugšanu un attīstību. Cīņa par eksistenci ir vēsturiskā pro- cesa vienīgais pamatojums — viņa pirmreālitate. Šī ir pēc marksisma istā un patiesā dzīve. Viss pārējais nav pirmreālitate un ir tikai oikono- miskā materiālisma patoss meklējams varā pār pasauli, ar organizēta kolek- tīva palīdzību.

Kollektīva prāta virzieni nosaka un vada cilvēka un cilvēku dzīvi. Bet

Jānis Čakste.

ideoloģija, un kam visādos brīžos ir priekš, ir bēdās, viņš bija jo gudrs padoma devējs un arvien atklāts un sirsnīgs draugs. Gandrīz baigi ir domāt par to, ka viens pēc otra aiziet šie la- bākie latvju jaunatnes iedvesmotāji, un negribot uz mācas jautājums: „Kas paliks viņu vietā?”

Pēc Pumpura, Ausekļa, Kronvalda Ata, — J. Čakstem pieder pirmā vieta latvju tautas un viņas jaunatnes nācio- nālās apziņas audzināšanā. Čakstes dzīve un pati viņa persona bij dzīvs piemērs, kādam jābūt demokrātiskas Latvijas veidotājam, viņas garīgā tēla cirtējam. Ne pa labi, ne pa kreisi, nekādiem „ismiem” un personīgām in- teresēm neiztāpams, viņš gāja taisnu ceļu, ceļu, pa kuŗu tam diktēja iet viņa tīrā un patiesā latvieša sirds. Vairāk par runām viņš mīlēja darbu. Un ja

stības darbu tuvāk rakstīšu vēlāk.

Kopējā tendence vācu studentu or- ganizācijās pēc kara ir: atsavināties pēc iespējas no agrākām „buršu” pa- rašām un bravūras, — kas viss prasa daudz laika un neproduktīvas enerģijas, atteikties no savstarpējās organizāciju apkaršanās un visa tā vietā piepildīt savu dzīvi organizācijās un ārpus tām ar nopietnu sevis izveidošanas darbu, lai pēc iespējas drīzi varētu nākt savai tēvijai palīgā, atvieglot viņai uzkrātās smagās nastas. Aizmirst savu darbu, kuŗa dēļ nācis universitātē un kuŗu veikt palīdz visa tauta ar savām pie- maksām universitātem caur valsti, to aizmirst nedrīkst, pēc vācu studentu

šeit slēpjas iekšēja pretruna. Reiz marksisms visas sistēmas un idejas noliedz un uzskata par nereālām, tad vai Marksa mācība būs vienkārša, reālā un patiesā? Nav jāaizmirst, ka patiesība ir prāta un objekta līdzība: adaequatio rei et intellectus. Mainīsies viens no lieliem, mainīsies arī otrs, — līdzība būs cita, bet patiesības vairs nebūs. Te — patiesības no- slēpums, ka viņa ir un paliek laik- metīga.

Marksisms grib uzskatīt sevi par visu noslēpumu atslēgu. Šis ir aug- stākais solījums, ko jebkāda filozofiska sistēma devusi. Bet ar to nepietiek! Viņš cenšas iegalvot, ka viņa uzde- vumiem piemīt mesianisks raksturs. Šeit pielaista visrupjākā kļūda. Me- sija var nākt tikai pār visiem, bet ne pār dažiem, — viņš nāks pār visām tautām, bet ne pār atsevišķām šķirām. Markss turpretīm apgalvo, ka prole- tāriāts ir Dieva izredzētais, Mesijas kārtā un šķira. Proletāriāts ir arī brīvs no pirmdzimta grēka. Marksisms no- liedz morālisko patosu, bet šeit nonāk atkal iekšējā pretrunā, jo, noliedzot pastāvošo iekārtu, viņš vadās tikai no morāliskā patosa.

Patiesību sakot, marksismā mēs skatām 19. g. s. kapitālistiskās iekārtas atspoguļojumu. Ne — vairāk! Vadošā pārliecība marksisma kustībai ir tā, ka viņa iejēma no kādas pseido-reli- ģiozas idejas, ka marksismam piešķi- rama mesianiska nozīme. Šo pārlie- cību izaudzēja pats Markss, kas iz- skaidrojams ar viņa rāsas īpatnībām. Marksisms savās klasiskās formās pret-

viņš runāja, tad tās nebija frāzes, tā nebija mākslota iedvesmošana; nekad viņš nerunāja kā mācīts orators; nekad viņa runas nebija lieku izpušķojumu, vārdi bij īsi, skaidri un dabīgi kā viņš pats. Vienkāršība un dabīgums, tās bij viņa pamatīpašības. Viņam dzīji sāpēja visas nesaskaņas studentu starpā, viņš studentu tukšo aizraušanos un izdzīvi, apātiju pret darbu un pienākumiem, kas pēdējā laikā tik raksturīgi diezgan lielai latvju jaunatnes daļai, kā arī latvju tautas vadniekiem. Tomēr nekad J. Č. jaunatni nenosodīja, netiesāja, bet nopietnā sirsnībā centās tai padarīt tuvu to latvju tautas ideālu, kas tik dzīvi izpaudās 80 gados Maskavas lat- viešu studentu pulciņos un organizācijās, kur piederēja arī J. Č. Cik dziļi J. Čakstem vajadzēja izjust starptību starp toreizējo un tagadējo latvju studentu! Toreiz katrs pārliecināts latvju jau- neklis sevī nesa daļu no tās domu, ideju un centienu bagātības, ko sevi iemiesojis J. Č. Toreiz latvju studentu pulciņi, organizācijas un vienkārši sa- iešanas vakari, var teikt, kvēloja no jauniem meklējumiem, no lielas gribas un darba priekā. Katram bija ko teikt un katram bija ko jautāt. Tādā at- mosfērā ausa un veidojās Čakstes raksturs. Ne jemt, bet dot; ne kriti- zēt un noārdīt, bet celt un veidot — tas bij viņa lozungs un tam viņš palika uzticīgs līdz savam pēdējam elpas vilcienam. Labi redzēdams lielā- kāš daļas mūsu brīvās Latvijas stu- dentu pagurumu, pasivitāti un tukšumu, viņš tomēr ticēja, ka tā ir pāreja, ka tā ir apātija pēc cīņas, un arvienu viņš cerēja, ka beidzot tomēr uzvarēs latvieša dzīvot griba un godīgums; ka latvju jaunatne atkal ķersies pie nopietnas sevis un savas valsts veidošanas, un ka Latvijai atkal būs pirmie pilsoņi, pirmie ne tikai amatos, bet arī savā garīgā spēkā un stabilitātē — kāds bija viņš pats — Jānis Čakste.

domām, pat vispatīkamāko tradīciju piekopšanas un pilnīgākas piesavinā- šanas dēļ. Viņu dēļ nedrīkst ziedot nevienu studiju gadu, arī — ne pirmo. Tikai brīvais laiks pieder organizācijai, no pirmā soļa universitātes gaitās. Or- ganizāciju grupas, kas negrib to sa- prast un šo nerakstīto, bet visiem pašu par sevi saprotamu pamatlīkumu ne- grib ievērot, tās gūst arvien mazāk piekritēju un arvien spēcīgākas par viņām paceļas jaunas organizāciju formas, kas studentus veicina uz no- pietnu darbu un palīdz to veikt. Ap- bruņots ar zināšanām un darba prieku vācu students iziet dzīvē un ir drošs, ka bez kādas filistru palīdzības izsiits

Zelma Zināda.

Pret pavasari.

Rīts veļas tāls pret pavasari,
Aiz loga — dzirdo — jumti pil.
Jau putnus šāpo ošu zari,
Un sirds ko lūdzas: nepievil...
Jau upē sniegs no krasta veļas
Un atkususi kalni spīd.
Un nomirēji augšām ceļas,
Ar kļušu gaismu dienas slid.
Pie mītrās zemes pirkstus lieku
Un glāstu puķes, kas vēl plauks.
Varbūt es ar nu gaismā tieku,
Varbūt as ar — kā saulē lauks.

Modernā kapitālisma un kolektīvisma ideoloģiskie pamatojumi.

Dabas zinātne un tehnika bija tie pamati, uz kā dibinājās 19. g. s. po- zitīvā prātniecība un materiāliekie pa- saules uzskati. Materiālismu kā filo- zofisku sistēmu nevar uzskatīt. Mate- riālisma noliedzošā tendence pret visām gnoseoloģijas, ētiskām un reliģijas pro- blēmām, izteic viņa īpatņa izcilus lomu 11. g. s. kultūrālā dzīvē. Markss ar Hegeļa dialektikas palīdzību pārceļa materiālisma principus uz sabiedrisko problēmu. Tagad bija iemantots tas, ko nespēja dot kritiskā filozofija. Noteikts, visu aptvejošs pasaules uz- skats un politiska programma, kas pa- vēra plašu darba lauku enerģijai un iniciatīvei.

19. g. s. pozitīvās filozofijas trīs pirmsākumi meklējami Ogista Konta filozofijā — reliģijā. Konta morāles

cilvēcisks. Cilvēka personības esamību viņš uzskata par pilnīgu archaismu. Marksismam ne būtība nosaka esamību, bet esamība — būtība. Atsevišķu cil- vēku tiesības nepastāv, ir tikai kolek- tīva tiesības. Garīgā kultūra, pēc mark- sisma domām, parādās ārpus atsevišķām individuālītātēm, kas nespēj viņu veidot. Jā šāda vara jēmtu rokā visu noteik- šanu, tā būtu visāusmīgākā tirānija, kāda jebkad piedzīvota, — jo neviens tirāns vēl nav prasījis cilvēka perso- nības ziedošanu.

Par 19. g. s. zinātnes vaiņagojumu var uzskatīt evolūcijas jēdzienu. Grūti vēl aptvert viņa nozīmi. Visi pasaules uzskati līdz ar to grozījās. Līdzšinējie morāliskie kritēriji izrādījās par ne- pietiekošiem. Pienākuma apzīnei pie- trūka sava attaisnojuma. Apsīka arī pozitīvisma laimes esamības principi. Sabiedriskā doma, ejot tālākos poziti- visma ceļus, iestīga otrā galejībā — individualisma un naturālisma idejas slavināšanā. Spilgtākā personība šai novirzienā — Gijo, reljefākā — Niče.

Niče Gijo pienākums ir tikai mūsu iekšējā spēka apziņa, dzīves pārpil- nības plūdums, kas meklē izeju. Par dzīves ideālāko pazīmi viņš uzskata, pēc iespējas intensīvāku un eksten- sīvāku dzīvi, fiziskā un garīgā nozīmē. Uz noteiktāko jāvirās no prāta un sirdsapziņas vadības. Ticībai jāpaliek pilnīgi individuālai un individuālajam sektantismam jāpaliek par vienu un vispārējo reliģiju. Līdz galejībai Gijo principus noveda Niče.

Tomēr naturāliskā idejā slēpjas skep- ticisma princips, pie kā cilvēki agri

sev ceļu. Vācijā, pēc pasaules kara, pastāv kā tradīcija nepieņemt pēc iespējas, arī aiz lietderības iemesliem, attiecīgās iestādēs to studentu organizāciju bijušos locekļus (studenti, kā pieminēju vietās nedrīkst strādāt), no kuņas ir nākuši šīs iestādes vadītāji, lai uz viņiem nekristu nekāda ēna, ka viņi ir aizmirsuši lietderības un spēju principu un studentam, ka viņš nav tik tālu ticis un izsīties pateicoties tikai savām spējām, bet ir vienkārši „izvilks”, „iesēdināts” pateicoties filistrā žēlastībai. Katram savu vietu tikai pēc savām spējām, tad tikai visi tautas spēki varēs tikt vispareizāk un visproduktīvāk izlietāti par labu tēvijai, — tā domā vācietis.

Šīs pozitīvās tendences, kas arvien vairāk nostiprinās pēc kara laikmetā, ir palīdzējušas Vācijai, neskatoties uz tik smagām nastām, kas viņai uzkrātas un kas citas tautas saimniecisko attīstību būtu galīgi paralizējušas, nostāties uz stingra saimnieciska pamata.

A.

Māksla.

Nacionālais teātris.

Katrā cilvēkā slēpjas spēks, ko viņš pats ne-nojauš un tikai izmisumā tas uzliesmo, un nes cilvēku pāri šķēršļiem pretim kārotam mērķim. Tikai izmisumā cilvēks sāk apzināties vērtību un ticību sev, tajā ir spēks, kas pārspēj visas likstas. Sacīto var attiecināt arī uz tautām un vēsture mums rāda tik daudz gadījumu, kur kāda cilvēka nepatīkama drosmē ir bijusi kā ierosinātais tautas dūsošajam spēkiem, tadējādi palīdzam par lēmēju viņas likteņa gaitās.

P. Šterns

(Sakarā ar T. Augstskolas zīmē. studijas izstādi.)

Kokgriezums

vai vēl nonāk. Patreiz šo episko skepsi visspilgtāki izteic Pols Valeri, kuņa dzīves filozofiju varētu raksturot pāris vārdos: „es zinu visu, kas bijis un būs, tikai nezinu, kas ar mani notiks”. Ētiskie skeptiķi, kā arī tagadējie jaunkantianieši un stoīķi netic laimes esamībai. Viņu patvērums — pašlepnāia askētisms un līdzīgi Renānam viņi atkārti: „Patiesa — vienīgi pienākuma apziņa.” Bet viņu pienākuma apziņai, pretēji Im. Kantam, vajadzīgs pierādījums, kāds nebūt objekts bezobjektu masā. Pienākuma apziņai nav vajadzīgs pierādījums, jo viņa saskatāma cilvēcē pirms apzinīgās gara dzīves.

Ja iedomāsimies 19. g. s. gara dzīves noteicēju pozitīvismu, ar viņa laimes esamības principu un mīlestību uz tājāko, kā pieskares punktu, pie kuņa noteikti un lēni miltzīgs pendelis apzīmē savas gaitas, tad pendeļa svārstības izteic savās galejbās visus laikmeta idejiskus novirzienus. No marksisma uz monismu, tālāk — jaunkantianismu, caur pragmatismu, misticismu, intuitīvismu uz galējo individuālismu. (Chronoloģiskā kārtībā šeit nav ievērota un dzīve to arī neizteic).

Niecse bija konsekventākais individuālisma paudējs un modernā kapitalisma, kā arī netieši kļūmīgā vācu imperiālisma ideologs. Niecšes iespaids neapzīnīgi mūsos vēl ļoti liels. Pat tagadējie komunistu teoretīķi vietvietām marksismu jau ar niecēanismu, kuņu nekādi nevar uzskatīt par sociālu mācību. Viņš radies no dziļās antipatijas pret 19. g. s. kultūru, bet neiziet uz šās kultūras gāšanu. Pēc būtības niec-

kā spilgtākais vēstures piemērs sacītam ir Francijas ganu meitenes Žanna D'Ark liktenis. Viņas ticība un reliģiskais fanātisms ir spējis vairāk nekā daudzo kaņavadoņu gudrība un piedzīvojumi.

Pēdējie bij noveduši Franciju līdz sabrukumam un ganes ticība bij tā, kas glāba Franciju no bojāejas.

Upīša „Žanna D'Ark” ir viens no viņa vislabākajiem darbiem.

Ne tikai vēsturiskais, bet arī mākslinieciskais moments ir spilgts un pārliecina.

Dramatiskais kāpinājums sprāgs un nejaunskatītāja interesei atslāb. Valoda tīra un daiļskanīga.

Visumā „Žanna D'Ark” jāpieskaita izcilus darbiem mūsu dramatiskā literatūrā.

Inscenējumā novērojams kaut kas no Dailes teātra un šis jaunās vēsmas var tikai apveikt, jo tās šolās Nacionālo teātri izraut no šablonskajām realisma formām.

Lilija Erika Žannas lomā visumā pārliecina, tikai vietām aktrises balss materiāls liekas pār šauru, lai veiktu šo grūto un atbildīgo lomu.

No pārejiem tēlotājiem jāmin Osīs un Germanis, pēdējo tēlojums varēja būt arī dziļāks. Kājau ar vien izdevies Rūd. Kalniņa inka intriganta tēls.

Visu atzinību režisoram, it sevišķi masu skatu viengabalainība un sprāgums apbrīnojama.

Rūd. Prūsija.

Jāņa Birnbauma darbu izstāde.

Ne visai plašajās krievu emigrantu biedrības telpās — Dzirnava ielā — cieši, vienu pie otras, gar sienām ir sablīvējis savas skices un gleznas puslīdz aizmirsts gleznotājs — Jānis Birnbaums. Viņa darbu galvenā tema, izstādē skatus pavirši apmetot, šķiet mežs, meža dzīve. Ir redzami arī darinājumi ar figurām, portretiem. Savādi izliekas, ka Rīgā, kur pat baskajis lrbīts ar saviem darbiem ir tik tālu pierasts, ka viņš mūs itnemas nesamulsina — Birnbauma izstādē ieejot tūjīg gribas domāt, ka māksliniekam it kā trūkst paškritikas, ka tas sev var atļauties rādīties atklātības priekšā ar tik vājiem darbiem kā to var redzēt. Visiem Birnbauma darbiem piemīt diletantisma, bezgarši-

bas un gaumes trūkuma īpašības jo bagātīgos apmēros. Mūsu apstākļos, kur centīgi akadēmijas pēdējo kursa audzēkņi, vasaras brīvlaikā, ne vienu vien reizi ir mūsu provinces pilsētas aplaimojuši ar savu darbu izstādēm — liekas, ka pat tur Birnbauma darbu parādīšanās izsauktu izbrīnīšanās savas vājās kvalitātes dēļ. Jaunniem gleznotājiem un mākslu cienītājiem tomēr ir visus attaisnotājus iemeslus iet un raudzīties Birnbauma darbos — tas ir rets arguments tiem kas vēlas zināt kā nav jāglezno un kā izskatās vāja glezniecība! Neviena savu darbu izstādes numurā Birnbaums nav pārspējis tos pāris savus akvareļus, ar kuņiem viņš ir reprezentēts Pils. māksl. muzejā. Labāk viņš laikam valrs neuzgleznos.

Tautas Augstskolas zīmēšanas studijas audz darbu izstāde.

Pēc ilgāka darbības laika, ko ir veikusi šī viena no nedaudzām valsts nepabalstītām glezniecības studijām — K. Ubana un R. Sutas vadībā, mums šīs darbības rezultāti ir redzami Altbērga mākslas salona.

Vispirms tomēr ar bēdīgu sirdi jākonstatē, ka glezniecības nodaļa, kas šini izstādē reprezentēta ar nedaudz eksponātiem — neatstāj tādas nopietnības iespaidu, kādu no šīs mākslas nozares darāniekiem varētu vēlēties. Vainojams tur gan nebūš glezniecības nodaļas vadītājs K. Ubans — bet gan tie nelabvēlīgie apstākļi, kādos studijas audzēkņiem nākas strādāt, gleznojot vienīgi pa svētdienam. Tāda „sontagsmālerēšana”, protams, nekur tālu neaizved. Vairbūt arī tādēļ uz audzēkņu darbiņiem raugoties liekas, ka meistaros nostāda pārāk komplicētu uzdevumu priekšā. Izeju — turpinot strādāt tā paša meistara vadībā kuņa spējas, blakus minot, citos gadījumos arvien ir pelnīti novērtētās augsti, varētu rast vienīgi normēto pašu darba laiku studijā.

Daudz spīdošākus rezultātus totiesu uzrāda zīmēšanas nodaļa R. Sutas vadībā. Te darba laiks — vakara stundās — ir pilnos apmēros izlietāts. Galvas zīmēšanā ļoti labus paraugus dod Vīgants, Akolovs, Iraids, Bors, Petersons. Aktos — Akolovs, Ciesnieks. Šīs nodaļas stiprā puse izstādē ir tomēr tā daudzveidīgi

reprezentētā grafika, kas tur redzama. Gan kongriežumi, linolenmi, spalvas zīmējumi, otas zīmējumi, asezumi, plakāti. Taisnību sakot jau agrāk minētos galvas zīmējumos vairāk dominē grafiskais elements — linija, nekā gleznieciskie — plankums un gaisma, ēna. Se, tiri grafiskā laukā, kā stipri apdāvinātus un ar izredzēm nākotnē gribētos atzīmēt — Abeliti, Sternu, Junkeri. Plakātu, reklamu žanrā labi padodas Grigulim un Meijam.

Mūzika.

Kā iepriekšējos, tā arī VII. simfoniskā koncerta programā diriģents Šnefogts bija rezervējis vietu novitātei. Un šoreiz bija vārds dots vācu izcilus komponistam Paulim Hindemitam. Kaut arī Hindemits viens no pārliecinātiem modernistiem, tomēr viņa mūzika ir mūzika labākā nozīmē. Attonalismis, sarkasms, dzelzotie ritmi nebūt nav grāvējs elements mūzikā, ja tie tiek izlietoti tik, cik nepieciešams, lai kompozīcijas raksturam un kā līdzekli izteikt ideju šā laika valodā. To jo raksturīgi prot Hindemits, tādēļ arī viņa uvertūra „Neues vom Tage” nenervozēja pat visnopietnākās mūzikas piekritējus. Ar romantiski izjustām melodijām caurausās, uzmanīgi sakausējot ar laika garam saprotamu valodu, rūpīgs un interesantais orķestrējums dara šo gabalu skaistu un mūzikāli vērtīgu. Kompozīciju arī sevišķi izceļ Šnefogta uzmanīgā pieeja un tulkojums.

Koncerta otrs smaguma punkts bija Čaikovska vijolkoncerts ar Michaila Reisona piedalīšanos. Koncerta Čaikovska tulkojums izjūsts, pilns sirsnības, kaisles, milas un jūsmas. Tehnika — spīdoša, ko parādīja piedevām spēlētā Paganini kapričzes. Kaut gan orķestrs ar koncertantu ir dabūjuši ārkārtīgi maz saspeļēt, tomēr Šnefogta drošā roka, orķestra pavadijumu ļoti spīdoši piekļāva visiem solista nodomiem.

Programmā vēl bija Šuberta nepabeigta — un Rimski-Korsakova simfoniskā svīta „Schetzade”. Sevišķi pēdējās otrā un trešā daļa sniedza vispilnīgāko iespaidu.

E. Grinvalds.

Ieteicam apmeklēt koncertus: 22. III. konservatorijā — Jāņa Zāliša darbu vakaru. Komponists viens no latvju izcilus mūzikas darbiniekiem, kuņa mūzika skan un neizdzies.

23. III. Pavila baznīcā Joh. Seb. Bacha darbu koncertu.

Visiem, kam tikama un saprotama vislielākā pasaules mūziķa skaņu celtnes, lai apmeklē un klausās. E. G.

Mākslas Akadēmijas Audzēkņu Padome.

Jaunā padome, kas savu darbību uzsāka ar 25. febr. š. g., dzima, tā sakot, ļoti vētrains apstākļos. Antagonismu pašā sākumā jaunajos padomes locekļos radīja noteikti deklarētās principiālās attiecības, pie kādām padomes darbībā solījās turēties „kreisie” — iepriē 2 korporācijas pārstāvjiem. Jau pie amatu sadalīšanas, pilnīgi atmetot iepriekšējos gados praktizētos bloķēšanas pajēmienu — rezultāti radās tādi, ka abi korporācijas pārstāvji skaitīja par nepieciešamu no jaunās padomes sastāva izstāties. Ar prezidija rakstu audzēkņu padomei šī viņu rīcība tika arī oficiāli sankcionēta. Tā nu šini mācības gadā audzēkņu padome darbosies bez korporācijas pārstāvjiem. Turpmāko sastāvu deva atlikušo sarakstu kandidāti, un tie sadalīja amatus sekošā kārtā: priekšsēdētājs — A. Jēgers (liste 4); priekšsēd. biedrs — A. Cepure (liste 3); sekretārs — J. Kalnietis (liste 1); sekretāra biedrs — R. Petersons (liste 3); kassieris — J. Zvirbulis (liste 4); mantzinis — O. Kalējs (liste 4); pārstāvis akadēmijas padomē un stipendiju komisijā — K. Eglītis (liste 3).

Jaunā padome cer savu darbību uzsākt ar lielu enerģiju, un intensivitātes avansu. Darbu veikšanai saprojektēta vesela rinda komisiju, kuņas paredzēta jo plaša akadēmijas audzēkņu saistīšana un līdzdarbošanās. Audz. padomes līdz šim arvienu zaudējumus nesuša materiālu pārdošana savā līdzšinējā kārtībā ir likvidēta un tā uz līguma pamata pilnīgi pārorganizēta veidā ir uzsākusi darbošanos. Šīs reformas ar ir jau sen gaidītas, jo nav jāaizmirst, ka ar nākošo mācības gadu mūsu Mākslas Akadēmija ieies savā otrā gadu desmitā! —X—

Studentu organizācijas.

L. Ū. Kristīgās Studentu biedrības ziemas konference no 7.—9. martam.

Skaistajā Baldonē, Baltās pils pānijā bijām pulcējušies, lai kopējās pārrunās, referātos un diskusijās iedziļinātos paredzētajā konferences tēmatā „Ciešanu jēga.” Klusie Baldones meži, kas ietvēr Balto pili, aicina apstāties,

R o b. S p.

Paskaidrojums par izrunu, nozīmi, vietu

izlūdzos šādiem vārdiem: treksnēt, tričavas, triksis, trimiņš, tript jeb tript, triekalēt, trobis (ar o, vai uo?), trops, jeb tropa (ar o!), trosnis (ar o, vai uo?), truduļi, trukškināt, truļu kāja(s), truma, trundelis, trupek(s)nis, trupot(ies), trūsnis, trūdnis, trūkat(ies), trūmele, trūslis, troba (ar uo?), trobs (ar uo?), troķēt, troķis, (ar uo?), troša (ar uo?), trošma, trošuloties, trošināties, trošpains, tucināt, tuims, tujāt, tuksība, tuksnība, tuksnitis, tukte, tukturis, tulains, tulētas, apkakles, tulas, tule, tulināt, tulkatnis (ar a?), tūlmis, tūlēt, tūlmains, tūlms, tūlna, tūlpete, tūlpši, tūluzēt, tūlzu roze, tūmelēt, tumaka, tumaja, tumelis, tumēt, tumjš, tums, tumsala, tumsaunica, tumsis, trunes, trūpēt, triebt, trukt, trupt, truksnities, trūst, tēznes, tūndulis, tuņķis, jeb tuņķe, tuņoties, tuperklis, (ar ē?), turelis jeb turele, turdziņa, turksēt, turme, turšket, tuslis, tusnāt, tuš(ņ)āties, tušķis, tutelēties, tužāties, tūcināt, tūcis, tūdēt, tūksnains, tūksne, tūls, tūma, tūmīgs, tūna, tūp(a)lāt, tūpele, tūpsele, tūznīgs, tūls, tūlains, tūliski (ar uo?), runāt, toļāties, tožāties, tonāties, torēt, toša (ar uo?), tosains, tosmā (ar uo?), tošņa, tošņāt, tosteklis, totot, tvaicēt, tvaikans, tvanēt, tvangains, tvangāt, tvanums, tvanot, tvarsts, tvarogs, tvauks, tvāra, tveikme, tvere(s), tvereklis, tvere, tvincināt, turplikām (ar l?), tungāt(ies), tuntināt, tupelēt, tuzināt, tūkat, tūjāt(ies), tūpulot, tūci, tūmelēt(ies), tūsnāt, tomīt, tvankt, tilkains, tilodas, tūnkāt, tilkāties, tūkus.

Rtgā, Ģertrūdes ielā 3.

J. E n d z e l i n s.

mest skatu atpakaļ uz nostaiģāto dzīves posmu, kas gan nav visai garš lielākai daļai dalībnieku, tomēr bagāts piedzīvojumiem. Še, sevišķi spilgti, gara acu priekšā nostājas ne vien laimes un prieka brīži, bet arī ciešanu un sāpju. Pēdējie ir taisni tie, kas cilvēku audzina un padziļina, kas vienīgi spēj atvērt dziļus avotus cilvēka dvēselē, tās brīnīgi celt un izdaiļot, zināms tikai tad, ja mēs viņas spēsim pārvarēt un nevis tās salauzīs mūs. Mums ir jāmeklē ciešanu jēga, ja to atradīsim, tad spēsim arī tās pārvarēt. Nekur neparādās tā kristīgās ticības īpatnība, viņas cēlums un pārākums citu ticību priekšā, kā taisni ciešanu jautājumā. Ciešanas ieņem viņā centrālu vietu, bet bez tām nav arī domājama satura bagāta dzīve mūsu ikdienā. Empīriskā dzīvē mēs ik uz soļa sadūramies ar tām un dzīves

īstenība spiež mūs iegūt iespējamo skaidrību šai jautājumā.

Doc. G. Menšings divos referātos apskatīja minēto problēmu, kā viņa apgaismota divās, visraksturīgākās šai ziņā, reliģijās: budismā un kristietībā. Referents iedala ciešanas naturālās un supra naturālās. Naturālās ceļas no dabiskajiem un apkārtnes apstākļiem, kādos cilvēks atrodas. No šīm atpēstīt cilvēci cenšas budisms. Supra naturālās ciešanas budisms nepazīst, tās ir īpatnēji kristīgas. Tās parādās kā sirdsapziņas ciešanas, kuļu pamats ir irracionāls, proti grēks. Grēks ir trii reliģisks jēdziens, grēks rodas tur, kur mēs savā pašpaļāvībā pārrāvām tiešos sakarus ar Dievu (iedzimtais grēks). Viņa atziņa rodas tur, kur cilvēks sāk apzināties savu distanci Dieva priekšā, ko vienīgi spēj izsaukt Dievs. Būtiskais ir šis iedzimtais grēks, ne atsevišķie aktuālie grēki, kas ir bauslības pārkāpšana. Atpēstīšana pastāv šī iedzimtā grēka iznīcināšanā. Līdz ar to zūd supra naturālās ciešanas — izbiedēta sirdsapziņa nomierinās, rodas pestīšanas drošība, jo ticība, kas ir skats uz Dievu, izslēdz katras šaubas. Dabiskās ciešanas turpretim ietilpst Dieva irracionālā pestīšanas plānā, viņām ir pozitīva nozīme audzināšanā, tādēļ tās arī jāpārvar, bet nevis jāiznīcina. Tāds protestantiskais uzskats par ciešanām un to pārvarēšanu.

Bet šai konferencē, kā citās iepriekšējās, vērtīgs bija ne tik vien jaunās ierašas un atziņas, kas radās pārrunās, bet jo sevišķi tas draudzības gars, tas neredzamais, vārdos grūti aprakstāmais spēks, kas vienoja visus dalībniekus vienā lielā saimē. Tas ir tas, kas šādas konferences padara mīļas un jaukas.

E. K.

L. Ū. dabas zinātņu stud. b-bas atceres vakars notika 11. III. Siev. Palīdz. Korpusa telpās. Ieradušies arī daudzi no mācības spēkiem. Biedr. dibināta jau Universitātes pirmajā pastāvēšanas gadā. Pašlaik tā apvieno 96 biedrus. Biedrības bibliotēkā 678 sējumi. Biedrību apsveic prorektors L. Adamovičs novēlēdams iet nevien plašumā, bet arī dziļumā. Tad runā vēl biedrības pirmais goda biedrs — matemāts, un dabaszinātņu fakultātes dekāns prof. N. Malta. Savā runā dekāns kgs norāda uz fakultātes un biedrības sadarbību un labajām attiecībām, uzsvērt arī sabiedr. audzināšanas nozīmi. Pēc tam koncerta daļa ar tējas galdu un vakara noslēgumā — dejas. Vakars noritēja ļoti sirsniģi un omulīgi, par ko lielā mērā jāpa-

teicas mācības spēku atsaucībai un līdzdalībai. Sekmes tājākās gaitās!

L. Ū. Lauks. fak. stud. b-ba sarako sekošus priekšlasījumus:

20. martā „Senā Latvijas lopkopība“ ref. Dr. h. c. J. Mazvērsits. 26. martā „Stud. uzdevumi un izredzes“ ref. doc. P. Kulitāns. 3. aprīlī „Lauksaimnieka jaunie uzdevumi“ ref. agron. K. Ulmanis. 10. aprīlī „Lauksaimniecības filmu demonstrēšana“.

Priekšlasījumi notiks Lauksaimniecības fak. ēkā, pl. 7. v. Ieeja brīva.

Noteikumi par studentu organizācijām (beigas):

6) Pie Universitātes nodibinātās studentu biedrības un pulciņos var būt par aktīviem biedriem personas, kas immatrikulētas Latvijas Universitātē, un par goda biedriem personas ar akadēmisku izglītību.

1. piezīme: Biedrs, kas kādā sēmeštri paliek ārpus Universitātes, var skaitīties par pasīvu biedru, bet nebauda lēmējas balsstiesības biedrības pārvaldes orgānos un nevar iejēmt oficiālu amatu.

2. piezīme: Organizāciju vecbiedri bauda tās tiesības, kādas tiem piešķir apstiprinātie statūti.

7) Biedrībai, kas grib ievest saviem locekļiem ārējās nozīmes (žetonus, lentas, īpatnējas galvas segas) un uzstāties ar savu karogu, jāiesniedz nozīmju un karoga paraugs, Statūtu komisijas pārbaudīšanai un L. Ū. Padomes apstiprināšanai.

8) Zinātniskām studentu organizācijām, kas apvieno vienas fakultātes vai nodaļas studentus ap speciālas zinātnes nozares vai viena aroda interešēm, nevar būt īpatnēja vienveidīga krāsaina galvas segas.

9) Pulciņš, biedrība vai savienība pie Latvijas Universitātes var darboties tikai uz šo noteikumu pirmā pantā norādītā kārtā apstiprinātu statūtu pamata. Katru mācības gadu ne vēlāk kā 1. novembrī ikviena organizācija paziņo L. Ū. prorektoram studentu lietās savu adresi, valdes locekļu sarakstu un adreses un biedru sarakstu, uzrādot arī studentu matriculu numurus. Eventuālās vēlāk notikušās pārmaiņas valdes sastāvā un organizācijas adreses maiņa jāpaziņo ikreiz divu nedēļu laikā. Jaunām organizācijām augšā minētās ziņas jāiesūta mēneša laikā pēc darbības sākšanas.

10) Ja kāda pie Universitātes pastāvoša organizācija noteiktā laikā nepaziņo savu adresi un valdes sastāvu un neiesūta biedru sarakstu, tad tās darbība jāuzskata par izbeigušos, un pro-

rektors studentu lietās ziņo par to L. Ū. Padomei.

11) Ja kādas biedrības locekļu skaits mazāks nekā 6, vai ja organizācijā nav vairs tik daudz biedru, ka tie varētu aizjēmt visus statūtos paredzētos atbildīgos amatus, tad prorektoram jāiesniedz L. Ū. Padomei priekšlikums par tādas biedrības slēgšanu.

12) Ja kāda biedrību grupa vai savienība pretendē uz tipisku nosaukumu, noteiktām ārējām nozīmēm un viņu valkāšanas veidu, tad viņa var noteikt savas īpatnības statūtos. L. Ū. Padome statūtos noteiktos un apstiprinātos tipiskos nosaukumus un īpatnējās nozīmes nepiešķir citām organizācijām.

13) L. Ū. svinības un gājienos organizācijas representējas kārtībā, pēc sava apstiprināšanas datuma — papriekš biedrību savienības, tad atsevišķas biedrības. Biedrības, kas oficiāli apvienotas savienībās, dabū vietu saskaņā ar savienības apstiprināšanas datumu un sadala savā grupā vietas saskaņā ar savu iekšējo reglamentu. Šo kārtību var grozīt ar īpašu L. Ū. Padomes lēmumu.

14) Biedrības un savienības, kas savas iekšējas darbības nokārtošanai izstrādā vēl īpašus statūtos paredzētus reglamentus, instrukcijas un noteikumus, iesūta tos L. Ū. administrācijai zināšanai.

Universitātes ziņas.

Tautsaimn. fak. komisijas pārbaudījums tautsaimniecības teorijā notiks š. g. 10. aprīlī. Lūgumraksti iesniedzami līdz 30. martam.

Doc. Puriņš paziņo, ka fin. zin. diplomandus eksaminēs 24. martā plkst. 17. Baznīcas ielā 5, dz. 3, ar iepriekšēju pierakstīšanos fak. bibliotēkā.

Priv. doc. Mucinieks eksaminēs sociālā likumdošanā tos studentus, kas 1930. g. pavasarī sesijā piedalās valsts eksamenos, š. g. 29. martā, plkst. 14.

Mat. un dabas zinātnes fak. 1930. g. pavasarī akadēmisko gala pārbaudījumu sesija notiks no 28. aprīļa līdz 28. maijam. Lūgumi par piedalīšanos akadēmiskā gala pārbaudījumā iesniedzami fak. kancleijā līdz 1. aprīlim.

Lauksaimn. fak. praktiskos darbus meteoroloģijā papildu grupas sāks strādāt pirmdien, 24. martā plkst. 15. Jāpieteicas līdz 22. martam.

Atbild. redaktors: cand. oec. **Prīcis Hūns**. Redaktors: „Studenta“ kolleģija. Izdevējs: L. Ū. studentu vienotīgu „VIENKOPA“.

LĒTU UN LABU!

Ir mūsu laiku vadošā devīze, kuļa iet savu uzvaras ceļu. Sekodami šai dzīves prasībai, un jēmot vēra apstākli, ka latviešu grāmatu tirgus ir pārpudināts ar lētām, mazvērtīgām, bieži vien pat kaitīgām grāmatām, esam nolēmuši izdot vērtīgas, un pie tam lētas grāmatas, kuļa cena būs

TIKAI 50 SANTĪMU.

Katru mēnesi izdozim 2 grāmatas no 150—250 lapas puses biezas, iespīestas uz laba papīra, parastā formatā. Ievērojot šo mūsu grāmatu ārkārtīgi lēto cenu, ikkatrs var sev tās iegādāties, jo katram iespējams Ls 1.— mēnesi atlicināt. Iegādājoties šīs mūsu lētās grāmatas, Jūs gluži nemanot būsat iegādājušies sev

vērtīgu mājas bibliotēku,

ar labāko latvju rakstnieku oriģināldarbiem, un cīttautu literātu labāko darbu tulkojumiem. Šīs mūsu lētās grāmatas atklātā grāmatu tirgū netiks laistas, bet tās saņem tikai tie, kas iepriekš sev tās būs pasūtījuši. Lasiet, un iegādājoties tikai vērtīgas grāmatas, tās būs Jūsu labākie draugi. Sekojat mūsu devīzei — lētas un labas! Tāpēc

nekavējat nevienu dienu,

bet jau šodien pasūtāt sev mūsu vērtīgās grāmatas, lai arī Jūs jau varētu saņemt ar pirmo. Parakstīšanos var izdarīt ikkatra pasta kantorī, iemaksājot mūsu

tekošā rēķinā pastā № 4078

pirmo iemaksu Ls 3.—, pret kuļa Jūs triju mēnešu laikā saņemiet 6 mūsu vērtīgās grāmatas. Izlietojāt Jums dotā iespējāmību, iegūt sev vērtīgu lasāmvielu gandrīz par velti.

Izdevniecība „Mūsu Grāmata“.

NB. Parakstīties lūdzam atsaukties uz šo reklāmu.

Rasetnes, origin. RICHTER un c. fabrik.

Logaritm. linejali sist. „RIETZ“ u. „ELEKTRO“

Zīmēj. papīrs „SCHÖLLERSHAMMER“

un visi citi zīmēšanas piederumi

AUGSTSKOLAS AUDZĒKŅIEM — RABATS.

Holländer un Friedländer

DIB, 1903. G. Vaļņu ielā 31. DIB, 1903. G.

Sludinājums

Five o'clock tea

Virsnieku klubā

ar mākslinieciskiem priekšnesumiem

6. aprīlī

par labu stud. namam

Ie-eja Ls 2.—

Doma Muzejs

atvērts svētdienās
no pulkst. 11—2.

LASĀIT UN IZPLATAIT

„STUDENTU“